

**ACTIVITATEA INDIVIDUALĂ STUDENTULUI – FUNDAMENT
ÎN DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ A CONTABILULUI**

*Conf. univ. dr. Liliana Lazari,
Catedra Contabilitate și Analiză Economică*

*Unde e viața ce am pierdut-o trăind
Unde e înțelepciunea, ce am ratat-o acumulînd cunoștințe
Unde sunt cunoștințele, pe care le-am pierdut acumulînd informații
Tomas Eliot*

This article tries to outline an overview of what a student's individual work as part of higher education according to the Bologna Process. It presents related problems of organization and evaluation of work (involving the teachers, students and the university as a whole) in order to focus on student needs and ensure a quality education based on the accumulation of skills, relevant to the post study activity.

Societatea cunoașterii, informatizarea educației, dinamica piețelor muncii, multitudinea furnizorilor de educație superioară și creșterea competiției atât între universități, cât și dintre universități și entitățile din mediul economic, au dus la profunde și multidimensionale transformări la nivelul universităților, în vederea sporirii competitivității acestora, fapt ce a impus un nou mod de gândire și concepere a sistemului de învățământ superior. Expresia acestor schimbări este Procesul Bologna – o reformă manifestată la nivelul învățământului superior, menită să genereze un spațiu european al învățământului superior. Obiectivele Procesului Bologna, la care a aderat și Republica Moldova, sunt: adoptarea unui sistem de diplome ușor de citit și comparat; adoptarea unui sistem bazat pe două cicluri de studiu; implementarea unui sistem de credite la fel ca ECTS; promovarea mobilității; promovarea cooperării în asigurarea calității; învățarea pe tot parcursul vieții; accentuarea responsabilității față de studenți și instituțiile de învățământ superior; etc.

Din această perspectivă, sistemul de învățământ superior trebuie să ofere oportunități de învățare și formare adaptate continuu la schimbările rapide ale științei, tehnicii și pieței muncii. Acest lucru presupune existența unui învățământ superior preocupat de asigurarea calității, care prezintă o compatibilizare curriculară ce oferă posibilitatea formării de competențe în concordanță cu cele necesare pe piața muncii, condiții optime de studiu, centrare pe student, consiliere în vederea orientării academice și a carierei, etc.

Conform prevederilor (p.84) Plan-cadru pentru studii superioare¹, finalitățile de studii reprezintă o schimbare și reorientare a gândirii de la *un sistem bazat pe personal* și orientat pe intrări pe *un sistem centrat pe student* și orientat spre *produs*. În baza acestei reglementări învățământul centrat pe student devine una dintre cele mai importante tendințe ce ghidează activitatea didactică în mediul academic.

În condițiile învățământului centrat pe student, studentul nu mai este perceput ca un subiect pasiv în procesul de educare și instruire, ci este considerat partener al cadrului didactic în construirea cunoașterii și este parte activă în realizarea activităților instructiv-educative și în conturarea propriului traseu academic.

Pentru a pune corect accentul pe valorile sistemului de studii stabilit în cadrul sistemului centrat pe student, în continuare se vor prezenta deosebirile față de sistemul bazat pe personal:

Tabelul 1

Deosebirile dintre sistemul de studii bazat pe personal și cel centrat pe student

Sistemul de studii bazat pe personal	Sistemul de studii centrat pe student
1	2
Scopul și sarcinile	
Instruirea	Crearea situațiilor de studiu
Predarea cunoștințelor de profesor	Descoperirea și formarea cunoștințelor de către student
Proiectarea planurilor de studii și ale unităților de curs	Formarea condițiilor de dezvoltare a sistemului de studii
Îmbunătățirea calității <i>predării</i>	Îmbunătățirea calității <i>învățării</i>
Procesul de studiu	
Cunoștințele sunt în exterior	Cunoștințele sunt în mintea oamenilor și se formează în baza experienței individuale
Pregătirea are un caracter cumulativ și liniar	Învățarea are un caracter deschis și de formare
Este caracterizat de metafora <i>sipelel de cunoștințe/ ce trebuie transmis</i>	Este caracterizat de metafora <i>învățarea mersului pe bicicletă/ instruirea</i>
În centrul procesului de studii este profesorul	În centrul procesului de studii este studentul

¹ Aprobata prin ordinul Ministerului Educației al RM nr. 455 din 03 iunie 2011.

1	2
Repartizarea rolurilor și relațiilor	
Profesorul – în primul rând transmite informații	Profesorul – este un manager al procesului de studiu, creator de metode de învățare și de dezvoltare
Profesorii și studenții muncesc separat și izolat	Profesorii și studenții muncesc în echipă
Dirijarea liniară, independența acțiunilor	Dirijarea comună, munca în echipă, parteneriatul
Structura și organizarea procesului de studii	
Timpul – permanent, studiul – variază	Studiul – permanent, timpul – variază
Cursurile încep și se finalizează la o anumită oră	Procesul de studiu e accesibil studentului la orice oră
Catedre independente și unități de curs	Integrarea unităților de curs, cooperarea catedrelor și facultăților
Evaluarea cunoștințelor la sfârșitul cursului	Evaluarea cunoștințelor la începutul cursului, pe parcursul și la sfârșitul acestuia

Conform celor prezentate, sistemul de studii centrat pe student, necesită creșterea rolului organizării activității individuale.

Conform prevederilor Plan-cadru pentru studii superioare, unitatea de curs/disciplina poate fi realizată prin: *prelegere, seminar, laborator, teze, proiecte de studiu individual ghidat, studiu individual, stagiu de practică*, etc.

Activitatea de studii universitare se divizează în:

- ✓ **ore de contact direct și**
- ✓ **ore de studiu individual.**

Corelarea dintre ele se stabilește în funcție de *ciclul de studii* (licență, masterat), *specialitate, specificul unității de curs* (gradul de noutate și/sau complexitate și asigurarea metodică-didactică).

Conform cerințelor Plan-cadru pentru studii superioare și Regulamentului de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu, se recomandă raportul:

- pentru ciclul I, învățământ cu frecvență la zi,
 - studii integrate se recomandă raportul: 1 oră-auditoriu (de contact) – 2 ore-activitate individuală sau 1 oră-auditoriu (de contact) – 1 oră-activitate individuală.
 - învățământul medical și farmaceutic se recomandă raportul: 2 oră-auditoriu (de contact) – 1 oră-activitate individuală.
- pentru ciclul II se recomandă raportul: oră-auditoriu (de contact) – 3 ore-activitate individuală.

Corelarea orelor contact direct – ore de studiu individual la specialitatea Contabilitate ciclul Licență conform conținutului Planului de învățământ se prezintă astfel:

- ✓ **pentru disciplinele contabile** se prevede ore de contact direct 60 ore (30 ore prelegere+30 ore seminare) și 120 ore activitate individuală (pentru disciplinele: bazele contabilității, contabilitatea intermediară, contabilitatea financiară I și II) și 90 ore (contabilitatea managerială),
- ✓ **pentru disciplinele de profil economic** se prevede 60 ore de contact direct și 60 ore de activitate individuală.

Această deosebire impune formarea studentului specialist-contabil prin activitatea individuală desfășurată.

Activitatea individuală reprezintă munca intelectuală depusă de către student cu scopul de a însuși cunoștințele și a-și forma priceperi și deprinderi în domeniul educațional. Deci, activitatea individuală este o formă de activitate complexă și variată de învățare independentă, liberă, personală, atât pentru realizarea obiectivelor procesului de învățământ, cât și a activității extradidactice în cadrul timpului ce-l are la dispoziție fiecare dintre tinerii studioși. *Prin această activitate la student se dezvoltă simțul necesității dezvoltării și instruirii continue.*

De ce contabilul are nevoie de simțul necesității dezvoltării și instruirii continue: deoarece activează într-un sistem reglementat, iar actele normative se schimbă, modifică, ajustează și implică cunoașterea acestora pentru buna desfășurarea a activității profesionale; activează într-un domeniu în dezvoltare continuă, determinat de mersul economic și tehnologic.

Conform mențiunii Comisiei Europene din 2005, s-a stabilit - este clar că noile oportunități oferite oamenilor necesită un efort din partea fiecăruia de a se adapta, mai ales în ceea ce privește asamblarea calificărilor personale pe baza unor „blocuri„ de cunoștințe dobândite în diverse momente și situații variate. *Societatea viitorului va fi prin urmare o societate a învățării.*

Conform reglementărilor în vigoare activitatea individuală a studentului se organizează sub două forme:

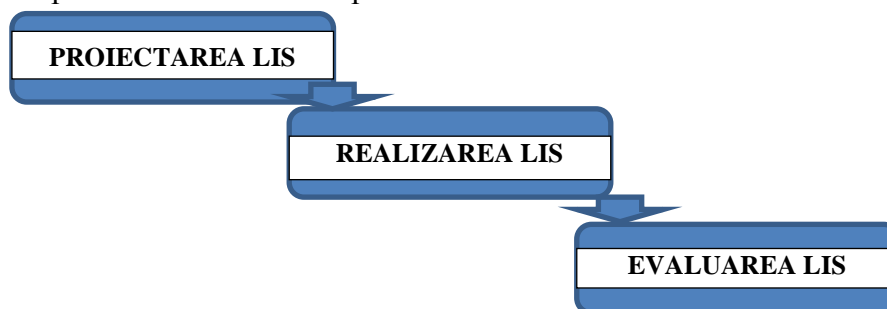
- ✓ **studiul individual al studentului** - are menirea să îndrume, să direcționeze activitatea de a observa a studentului spre obiectivul stabilit de profesor; și
- ✓ **studiul individual al studentului ghidat de profesor** – oferă studenților mari posibilități de dezvoltare atât în privința obținerii de cunoștințe, dar mai ales, în cea a formării unor atitudini și capacități spirituale și a unor deprinderi de lucru.

Timpul alocat, pentru fiecare formă prezentată este reglementat de actele normative, care spune că din timpul rezervat pentru studiul individual învățământ cu frecvență la zi 50% îl va constitui studiul individual ghidat de profesor, iar pentru învățământul cu frecvență redusă – timpul rezervat pentru studiul individual ghidat de profesor nu poate fi mai mic de 25% din totalul timpului rezervat pentru lucrul individual.

Studiul individual ghidat de profesor este prevăzut pentru toate unitățile de curs din planul de învățământ. Conform punctului 36 al Regulamentului de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu, *studiul individual ghidat de profesor constituie parte din norma didactică a cadrului didactic.* Dacă examinăm, ce include studiul suplimentar ghidat de profesor stabilit de reglementările în vigoare: studiul suplimentar al materialelor din cadrul cursului, consultații suplimentare pentru studenții care întâmpină dificultăți la realizarea sarcinilor de studiu, organizarea ocupațiilor cu utilizarea formelor interactive, inclusiv a discuțiilor, realizarea evaluărilor curente, verificarea testelor, lucrărilor de control, eseurilor, referatelor, rapoartelor, studiilor de caz, etc., putem stabili că în norma didactică a profesorului se include numai realizarea evaluărilor curente de verificare a testelor. Apare întrebarea, care este motivația profesorului în buna organizare a activității individuale a studentului ghidată de către profesor, dacă ea nu se include în norma didactică.

Actualmente repartizarea orelor de studiu individual se regăsește în structura curriculei (programei analitice), dar nu se respectă separarea orelor ghidate de profesor de cele individuale ale studentului. Se consideră necesar elaborarea în cadrul curriculei disciplinei a compartimentului aferent activității individuale ghidate de profesor, separat de activitatea individuală a studentului (nedirijată). Conform deciziei Senatului ASEM din 26.02.2014 – în programele analitice a cursurilor predate la facultățile ASEM vor fi efectuate modificări în vederea concretizării componentei ce ține de lucrul individual al studenților, ce vor deveni cerință obligatorie începând cu 01.09.2014.

Pentru îndeplinirea eficientă a lucrului individual al studentului (LIS) la disciplinele contabile este necesar de parcurs următoarele etapele:

Una dintre cele mai importante etape, care asigură realizarea celorlalte este proiectarea. Proiectarea rațională a LIS conduce la rezultate deosebite și o continuare cu succes a acestei activități. Proiectarea LIS se face de cadrele didactice ale unității de curs. În cadrul proiectării e necesar de stabilit termenul de prezentare a LIS realizat, care poate fi spre exemplu nu mai târziu de 2 săptămâni pînă la începutul sesiunii.

Lucrul individual al studentului, se poate realiza prin:

- proiect de cercetare,
- studii de caz,
- lecturarea anumitor teme cu prezentarea recenzării,
- referate,
- portofolii, e-portofoliu, etc.

Un moment important la planificarea LIS este determinarea bugetului de timp al studenților pentru efectuarea LIS. Oficial ziua de lucru al studentului este de 10 ore, astfel dacă în fiecare zi studentul lucrează în auditoriu 6 ore, atunci pentru lucru de sinestătător studentul are la dispoziție 4 ore zilnic².

Realizarea LIS se efectuează de către student, dar în conlucrare cu cadrele didactice titulare ale cursului, care se prezintă ca mentor în ghidarea bunei desfășurări a LIS. Un rol important în monitorizarea LIS îl are feed-back-ul sistematic oferit de cadrul didactic. Feed-back-ul poate fi prezentat sub formă de note, observații, îndrumări, indicații, consultații, etc.

În prezent nu este prevăzut o evaluare curentă a activității individuale a studentului ghidată de profesor cu notă, fapt ce ar constitui o motivare a studentului. Cu toate că prevederile Regulamentului privind evaluarea activității de învățare a studenților, p.3.1, menționează că *activitatea de învățare a studentului, inclusiv activitatea individuală*, precum și finalitățile de studiu și competențele dobândite de student *sunt verificate și apreciate pe parcursul semestrelor prin evaluări curente*, precum și în timpul sesiunilor de examinare, prin *evaluări finale/cumulative*, în conformitate cu planurile de învățămînt. În scopul îndeplinirii acestei prevederi, prin decizia Senatului ASEM din 26.02.2014, se vor opera modificări în procedura de evaluare a cunoștințelor studenților ciclului I, licență și a ponderii componentelor notei finale, după cum urmează: cîte 15% pentru fiecare test, 20% reușita curentă, 10% lucrul individual al studentului, 40% nota la examenul final, ce vor fi aplicate începînd cu 01.09.2014. Însă, evaluarea activității individuale a studentului este apreciată prin sistemul ECTS cu numărul de credite alocate: pentru fiecare 30 ore se acordă 1 punct credit, ce reprezintă, spre exemplu la specialitatea Contabilitate la disciplina Bazele contabilității care are 60 ore auditoriale (prelegeri+seminare) și 120 ore individuale se acordă 6 puncte credite, ce reprezintă o apreciere mai mare pentru activitatea individuală – 4 puncte, decît cea auditorială – 2 puncte.

Deși unele aspecte ale organizării activității individuale a studenților sunt identificate, punerea în practică a acestora în mediul academic, continuă să rămîină o provocare, atît pentru cadrele didactice, cît și pentru studenți și universitate.

În concluzie, competența formată în mediul academic se dezvoltă în mediul social. Învățarea continuă necesită dezvoltarea unui nivel mai înalt al studiului independent și anume învățarea autonomă, care se formează la studentul independent în învățare. *Dirijarea activității individuale a studentului are drept scop formarea competenței de învățare, una din competențele cheie necesare pentru învățarea continuă eficientă.*

Bibliografie:

1. Legea învățămîntului nr. 547 din 21.07.1995.
2. Plan-cadru pentru studii superioare, aprobate prin ordinul Ministerul Educației nr. 455 din 03.06.2011.

² Stupacenco, L. Lucrul individual-formă de organizare a procesului de învățămînt: abordare metodică. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2007. 92 p. ISBN 978-9975-9555-84, p. 62.

3. Regulamentul de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr.726 din 20.09.2010.
4. Recomandări-cadru pentru elaborarea Regulamentului instituțional privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației al Republicii Moldova nr. 881 din 18 decembrie 2009.
5. Regulamentului privind evaluarea activității de învățare a studenților în ASEM, aprobat din 14.03.2012.
6. Stupacenco L. Lucrul individual-formă de organizare a procesului de învățămînt: abordare metodică. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2007. 92 p. ISSN 978-9975-9555-84, p. 62
7. <https://sites.google.com/site/lisprofesor/ce-este-lis>.